

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA TEŠANJ
OPĆINSKI NAČELNIK**

Broj: 02-24-5-291/14

Datum: 10.02.2014. godine

**OPĆINSKO VIJEĆE
-ovdje-**

PREDMET: Informacija o stanju u poljoprivredi i realizaciji Programa novčanih poticaja u 2013. godini

Prema katastarskim podacima, od ukupne površine poljoprivrednog zemljišta na području općine Tešanj prema kategoriji korištenja, oranice zauzimaju 7815 ha, voćnjaci 728 ha, livade 777 ha i pašnjaci 568 ha. Raspoložive poljoprivredne površine predstavljaju značajan potencijal za razvoj poljoprivredne proizvodnje. Od 2006. godine izdvajaju se određena sredstva u budžetu Općine Tešanj kao grant za razvoj poljoprivrede i shodno tome svake godine donosi se Program novčanih podsticaja za unapređenje primarne poljoprivredne proizvodnje na području općine Tešanj. Programom se propisuju uslovi i način ostvarivanja novčanih podrški, a na osnovu izvještaja komisija i izvršenog obračuna odobrenih sredstava za poticaje, u decembru mjesecu se vrši isplata na žiro-račune korisnika. O realizaciji Programa i utrošku novčanih sredstva dostavlja se informacija Općinskom vijeću.

Stanje u poljoprivredi

Danas su na području naše općine zastupljene skoro sve grane poljoprivredne proizvodnje, a glavne su stočarska, voćarska, ratarska i plastenička proizvodnja.

U stočarskoj proizvodnji najznačajnija grana je govedarstvo, a veoma bitna je veza sa ratarskom proizvodnjom koja se ogleda kako u kvalitetnom iskorištavanju dobrog dijela ratarske proizvodnje, tako i u prirodnom poboljšanju kvaliteta plodnosti zemljišta. U govedarskoj proizvodnji i dalje je posebno razvijena proizvodnja mlijeka, kojom se bavi i najveći broj gazdinstava. Većina porodičnih gazdinstava uzgaja od 3-6 muznih krava, manji broj ih ima 7 i više grla. Otkup mlijeka od proizvođača vrši mljekara „Saraj Milk“ Maglaj, „ZIM“ Zenica, „IMMER“ Gradačac i „Promet i prerada mlijeka“ Tuzla. Na području naše općine egzistiraju dvije poljoprivredne zadruge i to OPZ „Zlatna kap“ iz Jelaha, koja vrši otkup i preradu mlijeka te proizvodnju raznih vrsta sireva i Poljoprivredna zadruga „Kapi života“ Tešanj, koja po osnovu ugovora, vrši otkup mlijeka za mljekaru u Tuzli. Za prikupljanje i skladištenje mlijeka obezbjeđeno je 31 laktofriz u više mjesnih sredina, a od toga 15 za mljekaru u Tuzli, 11 za mljekaru u Gradačcu, 2 za mljekaru u Maglaju i 3 laktofriza posjeduje Zlatna kap. Značajna proizvodnja mlijeka i junećeg mesa ostvarena je na zakupljenom zemljištu, na lokalitetu „Ljeskovac“, gdje je na farmi u uzgoju u prošloj godini bilo 35 goveda. Da je najrazvijenija proizvodnja mlijeka govori i podatak da cca 850 gazdinstava ima sklopljen ugovor o otkupu mlijeka, od čega ih cca 450 ostvaruje federalnu premiju na mlijeko. Male proizvodne jedinice kao i relativno nizak nivo proizvodnje mlijeka po grlu, zahtijeva daljnja ulaganja u ovu oblast, kako u pogledu opreme, tehnologije, tako i u pogledu povećanja zemljišnog posjeda porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, te stručnog znanja i kvalitetnijeg rada.

U peradarskoj proizvodnji, prvenstveno zahvaljujući registriranim preduzećima za otkup i preradu brojlerskog mesa te uvođenjem novčanog poticaja u općinski Program, u prošloj godini zabilježen je porast u ovoj oblasti. Na području općine Tešanj doo“Madi“ vrši otkup i preradu mesa brojlera, a d.o.o. „Agrobis“ Jablanica i još sedam većih proizvođača se bave uzgojem i ugovornom prodajom

tovnih pilića. Uzgojem peradi i proizvodnjom konzumnih jaja se bavi d.o.o „Zlatno pile“ Mrkotić kao i fizička lica-obrtnici „Ekofarm“ Šija i Čorić Meho iz Orašje Planja.

O zdravstvenom stanju stočnog fonda brinu se tri privatne veterinarske stanice, d.o.o. „Veterinarska stanica“ Tešanj, d.o.o. „MI-VET“ Tešanj i d.o.o. „UNI-VET“ Jelah.

U voćarskoj proizvodnji koja je doživjela ekspanziju u poslijeratnom periodu (procjenjuje se da je u zadnjih desetak godina podignuto oko 90 ha novih nasada voća) prisutno je povećanje obima proizvodnje, zasnivani su novi nasadi intenzivnih voćnjaka, a dominantne voćne vrste su šljiva, jabuka i kruška. Voćarstvo kao oblik biljne proizvodnje je jedna od najproduktivnijih poljoprivrednih grana, ali problem predstavlja nedostatak hladnjače za skladištenje i čuvanje voća i prerađivačkih kapaciteta. Firma „Omnicoomerc“ iz Šija vrši otkup manjih količina voća tako da proizvođači svoje proizvode uglavnom plasiraju na tržište prodajom putem pijaca za potrošnju u svježem stanju ili za preradu.

U ratarskoj proizvodnji, od žitarica najveće sjetvene površine su pod kukuruzom i pšenicom, dok od povrtlarskih kultura krompir, kupus, luk i drugo povrće. Značajnije bavljenje proizvodnjom povrća na otvorenom je uglavnom ograničeno zbog usitnjenih posjeda, nemogućnosti primjene mehanizacije i nedostatka sistema za navodnjavanje.

Prisutan je i porast **proizvodnje u zaštićenom prostoru-plasticima**, a do danas je šest proizvođača registrovalo poljoprivrednu djelatnost (obrt). Gazdinstva koja se bave plastičkom proizvodnjom uglavnom su tržišno orjentisana i najveći broj ih posjeduje plastenike površine od 250-1000 m² i više, u ukupnoj površini od cca 3,5ha. U oblasti biljne proizvodnje treba istaći d.o.o. „BIOŠAMP“ Šija, firma za proizvodnju i preradu šampinjona i bukovača koja je u cilju povećanja proizvodnje investirala u proširenje postojećeg proizvodnog objekta.

Na području općine Tešanj prisutni su i drugi vidovi poljoprivredne proizvodnje, kao što su tov junadi i proizvodnja junećeg mesa, uzgoj pčela i proizvodnja meda, ovčarstvo, uzgoj ljekovitog bilja i dr. a odlika za sve oblasti poljoprivredne proizvodnje je da na gazdinstvu uglavnom rade članovi domaćinstva, veoma mali broj angažuje sezonsku radnu snagu. Informacijom se nastojalo obuhvatiti proizvodnje kojima se bavi najveći broj poljoprivrednih gazdinstava i od istih ostvaruju prihode za sebe i članove svog domaćinstva.

Registracija poljoprivrednih gazdinstava i klijenata

Zakonom o poljoprivredi propisano je da sva fizička i pravna lica koja žele aplicirati na poticaj moraju biti upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava ili Registar klijenata prema mjestu prebivališta odnosno sjedišta. Registar vodi općinska služba nadležna za poslove poljoprivrede, u elektronskoj bazi, u koji se unose podaci o poljoprivrednom gazdinstvu, obrtniku ili ovlaštenom licu, nosiocu i članovima poljoprivrednog gazdinstva, stočnom fondu kao i zemljišnim posjedima koje posjeduje ili koristi te vrstama poljoprivrednih kultura. Gazdinstva imaju obavezu početkom svake godine da podnesu zahtjeve za unos promjena (promjena nosioca, članova, stočnog fonda i dr.) u registar odnosno da ažuriraju stanje u registru. Do kraja prošle godine u registar je upisano **1410** gazdinstava, sa upisanih 2440 članova koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom.

Realizacija Programa novčanih poticaja poljoprivrednoj proizvodnji u 2013. godini

Nakon usvajanja Programa novčanih poticaja primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji od strane općinskog vijeća, Služba za finansije, privredu, komunalne i inspeksijske poslove putem sredstava informisanja obavještava poljoprivrednike o poticajnim mjerama poljoprivrednoj proizvodnji, kao i kriterijima koji moraju biti ispunjeni da bi poticajna sredstva bila odobrena. Pravo na podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na poticajna sredstva imala su sva poljoprivredna gazdinstva koja žive i ostvaruju poljoprivrednu proizvodnju na području općine Tešanj. U 2013. godini za poticaj poljoprivrednoj proizvodnji izdvojena su budžetska sredstva u iznosu od 300.000 KM, od kojih je 94

% sredstava za poticaj proizvodnji (animalna i biljna) i 6% za utvrđivanje činjeničnog stanja na terenu, troškove edukacije poljoprivrednih proizvođača (emisije, predavanja, sajamske posjete i dr). Maksimalan iznos sredstava koje je moglo ostvariti jedno gazdinstvo po osnovu jednog ili više vidova proizvodnje iznosio je 2.000 KM.

U periodu od maja do novembra mjeseca zaprimljeno je 531 zahtjev za poticaj poljoprivrednoj proizvodnji od 460 gazdinstava, od toga 393 zahtjeva za animalnu i 138 zahtjeva za biljnu proizvodnju. Od ukupno zaprimljenih zahtjeva, 512 zahtjeva je pozitivno riješeno a 19 zahtjeva je odbijeno jer nisu ispunjavali sve potrebne kriterije a o razlozima odbijanja podnosioci zahtjeva su pismeno obaviješteni.

U oblasti animalne proizvodnje najveći broj zahtjeva se odnosio **na podršku proizvodnji mlijeka**, a u oblasti biljne proizvodnje **na podršku proizvodnji u platenicima i proizvodnji pšenice**. Utvrđivanje ispunjenosti kriterija i činjeničnog stanja na terenu vršile su stručne komisije, koje su po završetku rada na terenu sačinile izvještaje, na osnovu kojih je vršen obračun ostvarenog iznosa, sačinjeni spiskove i isplata je počela 27.12.2013.godine putem banaka na žiro račune korisnika.

Od planiranih sredstava 286.596,00 KM je isplaćeno za poticaj primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji. Obzirom da je potrebni iznos sredstava prelazio iznos raspoloživih sredstava za poticaj, kod obračuna je u skladu sa Programom, primjenjen koeficijent umanjenja 0,86.

Posmatrajući obim proizvodnje, prikazan u tabelarnom prilogu ove Informacije, možemo konstatovati neznatno povećanje obima proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu te da u oblasti animalne proizvodnje nije bilo pada obima proizvodnje, dok je u oblasti biljne proizvodnje do pada došlo u oblasti proizvodnje povrća za otkup. Na pojavu smanjenja obima proizvodnje povrća za otkup najveći uticaj su imali neblagovremena isplata otkupljiivača.

Pored podrške primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, realizovani su i drugi vidovi novčane podrške poljoprivredi, tako da je 3.500,00 KM izdvojeno za pomoć UG "Ruka" Kalošević za obezbjeđenje uslova-prostora za smještaj sušnice za sušenje ljekobilja, za emitovanje edukativno informativnih radio emisija za poljoprivrednike utrošeno je 3.432,00 KM, za izbor naj voćnjaka, stočnog grla-farme i vrta utrošeno je 3.150,00 KM. Služba je definisala kriterije na osnovu kojih su komisije dostavile prijedloge gazdinstava za svaku oblast, a nakon obilaska i uvida na gazdinstvu izvršen je izbor po tri najuspješnija gazdinstva. Najuspješnijim su uručene novčane nagrade a prvonagrađenim izvskave oblasti uz novčanu nagradu uručena je i Zahvalnica.

Značaj općinskih poticajnih sredstava je posebno izražen u 2013. godini u kojoj se nažalost jako kasnilo sa donošenjem Pravilnika (federalnoi poticaj) i Uputstva (kantonalni poticaj) o poticaju poljoprivredi. Federalni poticaj se odnosio samo na model poticaja proizvodnji (nije bilo poticaja za investicije i ruralni razvoj), a kantonalnim neki vidovi poticaja nisu ni bili ni predviđeni (poticaj za steone junice koji je bio konstantan prethodnih godina), tako da je sa nivoa kantona odobren ukupan iznos od 232.232,10.

Izdvajanje bužetskih sredstava za poticaj poljoprivredi je posebno značajano za korisnike jer su isplate redovne i u vrijeme kada je potrebno na gazdinstvu obezbjeđiti hranu za stoku za zimski period ili pripremati se za proljećne radove. Nadamo se da će i u ovoj godini izdvajanje budžetskih sredstava za poticaj poljoprivrednoj proizvodnji kao i prethodnih godina, dati značajnu podršku poljoprivrednim gazdinstvima da jačaju svoje proizvodne kapacitete i da kroz ostvarenu proizvodnju obezbijede prihode za članove domaćinstva.

PRIOLOG:

1.Pregled korištenja poticajnih sredstava u 2012 i 2013 god.

2.Spisak korisnika sa iznosima poticaja

OBRADIVAČ

Služba za finansije, privredu,
komunalne i inspeksijske poslove

Hamzalija Hojkurić dipl.ecc.

OPĆINSKI NAČELNIK

Mr. Sc. Suad Huskić, profesor

Tabela 1: KORIŠTENJE PODSTICAJNIH SREDSTAVA U 2012. i 2013. GODINI

	Namjena poticajnih sredstava	REALIZOVANO 2012		REALIZOVANO 2013	
		Obim	Sredstava KM	Obim	Sredstava KM
1.	Proizvodnja povrća na otvorenom	123 dunuma	11.047,50	130 dunuma	11.220,00
2.	Plastenička proizvodnja	28.806 m ²	42.969,80	31.600 m ²	41.380,00
3.	Proizvodnja pšenice	54 ha	14.556,70	66,7 ha	18.920,00
4.	Proizvodnja povrća za otkup	110.339 kg	10.040,80	92.000 kg	14.240,00
5.	Proizvodnja voća za otkup	37.844 kg	3.584,40	36.900 kg	5170
6.	Proizvodnja kravljeg mlijeka	1283 grla	153.252,30	1291 grlo	153.982,00
7.	Tov junadi	226 grla	28.046,00	231 grlo	17940
8.	Pčelarstvo	1977 košnica	17.990,80	2076 košnica	16.684,00
9.	Tov pilića-brojlera			80.000 grla	7.060,00

Ukupno	281.486,30 KM	Ukupno	286.596,00
Korisnika	488	Korisnika	460